



ØKOKRIM

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av
økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet

Justisdepartementet

JUSTISDEPARTEMENTET	
14 APR 2004	
SAKSNR:	200402414
AVD/KONT/BEH:	PIA / PU / SYP
DOK NR:	34
ARKIVKODE:	430

Deres referanse
2003/0812 SP

Vår referanse
110/2003

Vår dato
12. april 2004

Høring - NOU 2003: 21 Kriminalitetsbekjempelse og personvern

Det vises til Justisdepartementets brev 3. november 2003.

I henhold til lov 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) mottar ØKOKRIM såkalte hvitvaskingsmeldinger. Loven trådte i kraft 1. januar 2004. Norge har i likhet med en rekke land hatt dette systemet i ca. 10 år. Reglene fantes tidligere i finansieringsvirksomhetsloven § 2-17.

I NOU 2003: 21 er systemet med hvitvaskingsmeldinger kortfattet omhandlet på s. 90. Utvalget går imidlertid ikke nærmere inn på dette og begrunner det med at hvitvaskingsregisteret er særlig regulert i Europarådets hvitvaskingskonvensjon av 1990.

Stillingen er for så vidt den samme for hvitvaskingsregisteret som for SIS-registeret; begge har sin bakgrunn i en konvensjon, og begge er regulert i egne lover. SIS-registeret er imidlertid holdt eksplisitt utenfor loven, jf. utkastet § 3 første ledd nr. 3 og utredningen s. 138. Noe tilsvarende unntak foreslås derimot ikke for hvitvaskingsregisteret. Det kan ikke sees å være gitt noen nærmere begrunnelse for denne forskjellsbehandlingen.

Etter dette synes det å være følgende utsagn i utredningen s. 138 som skal legges til grunn i forhold til hvitvaskingsregisteret:

”Finnes det spesiallovgivning som regulerer deler av politiets behandling av opplysninger, vil det bero på alminnelige tolkingsprinsipper om særloven eller politiregisterloven får forrang. I mange tilfeller vil særloven gå foran, men bli utfylt av politiregisterloven.”

Det er uheldig at forholdet mellom hvitvaskingsloven og den foreslåtte politiregisterloven ikke er klargjort nærmere. Det er flere av de foreslåtte reglene som vil passe dårlig på hvitvaskingsregisteret. I denne omgang pekes det særlig på 4-månedersregelen i utkastet § 9. Det store flertall av hvitvaskingsmeldinger registreres til etterretning uten at det er mulig å fastslå om den mistanken som lå til grunn for

meldingen, kan bekreftes eller avkreftes. Det er ikke uvanlig at meldingen får betydning i en konkret straffesak først flere år etter at meldingen ble mottatt. Omfanget av meldinger (i 2003 ca. 3.500) er dessuten så stort at det ikke vil være mulig å undergi alle meldingene en så grundig behandling som det den foreslåtte politiregisterloven forutsetter, innenfor 4 måneder uten en betydelig ressurstilførsel.

Det mest fornuftige vil være at hvitvaskingsregisteret ble holdt helt utenom politiregisterloven, og at at man lot reglene for behandling av, innsyn i og kontroll med dette registeret følge av hvitvaskingsloven med forskrifter. Men i så fall bør dette framgå uttrykkelig av politiregisterloven.

Med vennlig hilsen



Einar Høgetveit
ØKOKRIM-sjef

Kopi: Politidirektoratet (ref. 03/02491 008)



DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Økokrim
Postboks 8193 Dep
0034 OSLO

201000076 1
446.S 6.10.10 TES

INNKOMMET
ØKOKRIM
21. 2010
breo jr TES
TSK
kopi: SAD
AMSV
TIN

Deres ref.

Vår ref.
201000188- /ØFR

Dato
13.09.2010

Politiregisterlovens anvendelse på behandling av opplysninger i hvitvaskingsregisteret

Henvendelsen gjelder lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten av 28. mai 2010 nr. 16 (politiregisterloven) og lovens forhold til Økokrims hvitvaskingsregister.

I NOU 2003:21 'Kriminalitetsbekjempelse og personvern' foreslo utvalget at politiregisterloven skulle få anvendelse på alle registre som føres av politiet og påtalemyndigheten. I sin høringsuttalelse datert 12.04.2004 (deres referanse 110/2003) hadde Økokrim innvendinger mot dette og mente at hvitvaskingsregisteret burde unntas fra lovens virkeområde. Det ble blant annet vist til at hvitvaskingsregisteret var regulert i egen lov, og at flere av politiregisterlovens bestemmelser ikke passet. Finansdepartementet ga under høringen derimot uttrykk for at politiregisterloven skal gjelde for hvitvaskingsregisteret så lenge det gjøres unntak og tilpasninger i forskrift.

I Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) s. 71 gikk ikke Justisdepartementet inn for å unnta hvitvaskingsregisteret fra politiregisterlovens virkeområde, men ga uttrykk for at lovens anvendelse på hvitvaskingsregisteret vil kunne tilpasses i forskriften.

I sin høringsuttalelse uttaler Økokrim at reglene for behandling av, innsyn i og kontroll med opplysningene i dette registeret bør følge hvitvaskingsloven med forskrifter. Departementet finner det noe uklart hvilke bestemmelser Økokrim her sikter til. Det er enkelte behandlingsregler for hvitvaskingsregisteret i hvitvaskingsloven av 6. mars 2009 nr. 11 §§ 29-31. Bestemmelsene gjelder sletting av opplysninger, ulevering av opplysninger til andre offentlige myndigheter samt kontroll av behandlingen. Utover

Postadresse
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Akersgt. 42

Telefon - sentralbord
22 24 90 90
Org. nr.: 972 417 831

Politiavdelingen
Telefaks
22 24 95 30

Saksbehandler
Øivind Fredlund
22 24 55 09

dette kan ikke departementet se at det finnes ytterligere behandlingsregler for registeret, verken i lov eller forskrift. Situasjonen var den samme på tidspunktet for høringsuttalelsen, selv om det da var lov og forskrift av 2003 som gjaldt.

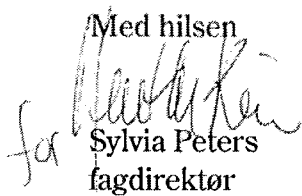
Departementet gjør videre oppmerksom på at man må legge til grunn at hvitvaskingsloven etter gjeldende rett suppleres med behandlingsreglene i lov om behandling av personopplysninger av 14. april 2000 nr. 31 (personopplysningsloven). Personopplysningsloven gjelder i utgangspunktet for all elektronisk behandling av personopplysninger jf § 3, med mindre annet følger av særlov. Enkelte unntak er gitt i personopplysningsforskriften, men hvitvaskingsregisteret omfattes ikke av disse. Etter at politiregisterloven har trådt i kraft, vil hvitvaskingsloven suppleres av bestemmelsene i politiregisterloven, jf. lovens § 3 første ledd. Man antar at politiregisterlovens behandlingsregler er bedre egnet til å ivareta Økokrims behov enn personopplysningsloven, idet loven nettopp tar høyde for de særlige hensyn som gjør seg gjeldende ved politi og påtalemyndighetens behandling av opplysninger.

For at departementet kan ta høyde for eventuelle tilpasninger i forskriften til politiregisterloven ber man om at Økokrim gjør rede for følgende forhold:

- hvilke regler gjelder i dag for behandling av opplysninger i Økokrims hvitvaskingsregister, herunder om det er gitt nærmere behandlingsregler for opplysningene i tjenesteinstruks eller lignende. Vi ber også om Økokrims syn på personopplysningslovens forhold til hvitvaskingsregisteret.
- hvilke bestemmelser i politiregisterloven passer ikke for hvitvaskingsregisteret, og hva som er begrunnelsen for det.

Departementet tar sikte på å sende forslag til forskrift på høring i slutten av oktober, og man ber derfor om Økokrims svar innen den **28.09.2010**.

Finansdepartementet er underrettet ved gjenpart av dette brev.

Med hilsen

Sylvia Peters
fagdirektør


Øivind Fredlund
førstekonsulent



ØKOKRIM

Det kongelige justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres referanse:
201000188-/ØFR

Vår referanse:
201000188-2

Dato:
29.09.2010

POLITIREGISTERLOVENS ANVENDELSE PÅ BEHANDLING AV OPPLYSNINGER INNHENTET MED HJEMMEL I HVITVASKINGSLOVEN

Vi viser til Deres brev av 13.9.09 vedrørende ovennevnte.

Hvitvaskingsregimet og rettslig grunnlag

Hvitvaskingsregimet er hjemlet i hvitvaskingsloven. I tillegg må regelverket suppleres med bestemmelser i andre lover, så som straffeprosessloven og politiloven, jfr Ot.prp. nr 72 (2002-2003) Hvitvaskingsloven, pkt 11.3.4. vedrørende regler om taushetsplikt. Disse reglene må også gjelde i forhold til ny hvitvaskingslov. Hvitvaskingsloven er en implementering av EU's 3. hvitvaskingsdirektiv 2005/60/EF. I tillegg er det tatt i betraktning anbefalinger fra Financial Action Task Force (FATF).

Mottak, validering og behandling av informasjon som sendes ØKOKRIM ved Enheten for finansiell etterretning (EFE) med hjemmel i hvitvaskingsloven, skjer via datasystemet Ask. Dette er et system som kun ledelsen i ØKOKRIM og medarbeiderne på EFE i har tilgang til, og som ikke er gjenstand for innsyn fra eksterne.

Løpende kontroll med EFE sin behandling av informasjonen anses ivaretatt av Kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking, jfr hvitvaskingsloven § 31 og forskrift 13. mars 2009 om kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking.

Regler for behandling av opplysninger i Ask og saksbehandling

Hverken ny eller tidligere hvitvaskingslov inneholder bestemmelser vedrørende oppbevaring og elektronisk behandling av den informasjon som skal sendes EFE i kraft av hvitvaskingsloven. Hjemmelsgrunnlaget anses for å følge forutsetningsvis av hvitvaskingsregimet og det systemet rundt dette som loven legger opp til. Det vises her særlig til hvitvaskingsloven § 18 om rapporteringsplikt og § 29 om mottak, registrering og sletting av opplysninger i ØKOKRIM.

Hvitvaskingsloven § 29, 3. ledd gir hjemmel for Finansdepartementet til i forskrift, å gi nærmere regler om ØKOKRIMs saksbehandling i tilknytning til mottatte rapporter. Slik forskrift er ikke utarbeidet.

ØKOKRIM har utarbeidet et utkast til en intern instruks for Ask, jfr vedlegg. I tillegg er det utarbeidet interne retningslinjer for saksbehandling av rapporter om mistenkelige transaksjoner jf. §19 i forskrift om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering av 13.mars 2009.

Postadresse
Postboks 8193 Dep
N-0034 OSLO

Besøksadresse
C.J. Hambros plass 2 B
N-0164 OSLO

Telefon/Telefaks
(+47) 23 29 10 00
(+47) 23 29 10 01

Org.nr.: 874 761 532
post.okokrim@politiet.no
www.okokrim.no

Personopplysningsloven

Når det gjelder personopplysningslovens forhold til Ask så støttes det syn at regelverk som er direkte utarbeidet for å ivareta politiets behov, synes best egnet.

Politiregisterloven og anmodning fra Politidirektoratet om utarbeidelse av instruks

ØKOKRIM mottok 29.1.09 brev (ref 2000/00016-16 053) fra Politidirektoratet med anmodning om utarbeidelse av instruks for Ask. I brevet synes det forutsatt at registeret i sin helhet faller inn under politiregisterloven. Det er derfor noe uklart om det nå skal legges til grunn at hele eller deler av loven ikke gjelder Ask. Kopi av to brev fra POD og våre svar vedlegges til informasjon.

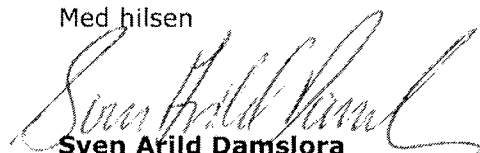
Politiregisterloven og tidligere høringsuttalelse fra ØKOKRIM

Hvitvaskingsregimets karakter og spesielle lovsituasjon gjør at dette er et område som det er vanskelig å tilpasse til andre lover. Det må understrekes at det verken i lov, forskrift eller forarbeider, er foretatt noen avstemming av hvitvaskingslovens regler mot andre tilstøtende regelverk, herunder personregisterloven.

Når det gjelder forholdet til personregisterloven, vises det til ØKOKRIM sine merknader i brev av 12.4.04 vedrørende dette. Konklusjonen i ØKOKRIMs høringsuttalelse var at man anbefalte at hele registeret (nå Ask) ble holdt utenom politiregisterloven og at man lot reglene for behandling av, innsyn i og kontroll med dette registeret følge av hvitvaskingsloven med forskrifter. Dette synspunktet har fortsatt gyldighet. Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at lovgivende departement er Finansdepartementet og at eventuelle utfyllende regler må gis av departementet.

ØKOKRIM ved EFE stiller gjerne opp på et møte med Justisdepartementet for å drøfte problemstillingene nærmere.

Med hilsen



Sven Arild Damslora
Førstestatsadvokat

VEDLEGG

- Utkast til intern instruks for Ask
- Interne retningslinjer for saksbehandling av rapporter om mistenkelige transaksjoner
- Brev av 29.1.09 fra POD, svar fra EFE 18.6.09, brev fra POD 26.6.09, svar fra EFE 2.9.09